

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

CRISIA

L

O R A D E A • 2 0 2 0

CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA ACTIVITĂȚII UNIUNII TINERETULUI COMUNIST DIN ORADEA (II). LOCUL DE MUNCĂ ȘI PREGĂTIREA POLITICĂ (1968-1972)¹

Cristian CULICIU*

CONTRIBUTIONS ON THE ACTIVITY OF THE ORADEA BRANCH OF THE UNION OF COMMUNIST YOUTH (II). JOB AND POLITICAL PREPARATION (1968-1972) ABSTRACT

During the 1960's and 1970's the Romanian Communist Party was controlling all aspects of the country's everyday life. Young people were advised, more or less obliged to become members of the Union of Communist Youth. It was a national organization for people of age 14 to 26. All members had to participate at political, ideological and cultural activities, had to work properly and not create production faults in the factories they were working in. The following paper refers to some aspects available in Oradea in a time considered to be more ideologically "relaxing" than the years before. The local Committee of the Union of Communist Youth had some 25.000 members, and the archives show that they were participating at different political meetings and conferences, job-related activities and so called "patriotic work", for the benefit of the community. Positive and negative aspects of all activities are also included in the study, revealing that the system had a lot of problems.

Keywords: history of communism, The Union of Communist Youth, working force, ideology, propaganda, Oradea

Uniunea Tineretului Comunist (U.T.C.) a fost o structură complexă, națională, ce cuprindea tinerii din România și în cadrul căreia aceștia desfășurau activități de natură politică, recreațională, culturală, propagandistică, sportivă etc. U.T.C. s-a înființat în anul 1922, în urma Conferinței generale a tineretului socialist din 19-20 martie, deci doar la câteva luni după înființarea Partidului Comunist din România. Structura, scopul și modul de funcționare au fost preluate de la Comsomolul sovietic, o adevărată „pepinieră” de nomenclaturiști a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice². Istoria sa este neclară, modificată de mai multe ori. De-a lungul timpului a purtat mai multe denumiri (Mișcarea Tineretului Socialist, Uniunea Tineretului Socialist, Uniunea Tineretului Comunist din România, Uniunea Tineretului Muncitoresc), din 1924 afiliindu-se Internaționalei Tineretului Comunist (K.I.M.). U.T.C. modernă a fost înființată în 1949 prin absorbția tuturor organizațiilor de tineret în Uniunea Tineretului Muncitoresc (U.T.M.)³.

1 Acest articol a fost publicat în cadrul proiectului „SmartDoct – programe de înaltă calitate pentru doctoranzii și cercetătorii postdoctorat ai Universității din Oradea pentru creșterea relevanței cercetării și inovării în contextul economiei regionale”, ID 123008-POCU/380/6/13.

* Muzeul Țării Crișurilor – Complex Muzeal, Oradea; e-mail: cristian.culiciu@yahoo.com

2 Adrian Cioflâncă, *Repere pentru o istorie a Uniunii Tineretului Comunist*, în *Anuarul Institutului de Istorie „A.D. Xenopol”*, tom XLIII-XLIV, 2006-2007, p. 529

3 Congresul de „unificare” a avut loc în 19-21 martie 1949, cel dintâi prim-secretar al U.T.M. fiind fostul tipograf Gheorghe Florescu. Vezi: Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, *Raport final*, București, 2006, p. 143 (în continuare *Raport final...*)

Structura U.T.M., devenită U.T.C. în 1965, o copia pe cea a Partidului Muncitoresc Român, devenit și el Partidul Comunist Român în același an. Exista un Comitet Central condus de un prim-secretar, cinci secretari, Secție organizatorică, Secție de propagandă și agitație, Secție de școli și pionieri, Comisie pentru problemele tineretului muncitor și sătesc, Secție de relații cu străinătatea, Secție gospodărie și Cancelaria C.C.⁴. La nivelul regiunilor/județelor funcționau comitete regionale/județene, iar în fiecare localitate exista un comitet local U.T.C., ce coordona organizațiile din instituții (inclusiv cele de învățământ) și întreprinderi.

Conform Statutului, U.T.C. era „principala rezervă” de noi membri pentru Partidul Comunist Român (P.C.R.), în același timp antrenând tineretul pentru „înfăptuirea politicii” P.C.R.⁵. De aceea, educarea politică a membrilor și pregătirea lor pentru a intra în partid reprezentau puncte importante ale activității generale a Uniunii. La finalul anilor 1960 și începutul anilor 1970, deși era o perioadă de relaxare ideologică, arhivele arată o consecvență în organizarea și desfășurarea acțiunilor cu caracter politic în rândurile tinerilor. Cele privind pregătirea profesională erau și ele multe, implicând, pe lângă perfecționare, buna comportare la locul de muncă și perfecționarea profesională.

În perioada abordată, membri erau tineri cu vârste cuprinse între 14 și 26 de ani (cu posibilitate de prelungire până la 30 de ani), recrutarea începând în clasa a VIII-a, iar din clasa a X-a calitatea de membru era obligatorie. Aveau prioritate elevii cu rezultate bune la învățătură și fără probleme „în dosar”. Studenții aderau la Uniunea Asociațiilor Studențești din România, subordonată U.T.C.. În total, U.T.C. avea, la nivel național, 2,25 milioane de membri în 1966, respectiv 2,4 milioane în 1971, înscriși în 75.000 de organizații⁶. Nu mai era o organizație exclusivistă, ci una de masă, cu acțiuni de masă.

Activitatea Uniunii era una socotită „ritualizată”, după 1971 apărând tendințe tot mai clare de transformare a multor acțiuni în prilej de manifestare a cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu⁷.

„Unul din obiectivele cele mai importante ale U.T.C. îl constituie *educarea prin muncă* și pentru muncă a tineretului”, arăta același Statut⁸. „Munca” însemna atât pregătirea profesională și disciplina la serviciu, cât și activitățile de „muncă patriotică” de pe „șantierul tineretului”, de construcții și amenajări, precum și în agricultură. De-a lungul existenței, în structura Uniunii proporția muncitorilor a oscilat între circa 30% în anii 1950 și 50% în anii 1980⁹.

În ce privește „însușirea ideologiei și politicii marxist-leniniste a Partidului Comunist Român”, Statutul U.T.C. indica obligativitatea membrilor de a se solidariza cu toți ceilalți tineri din statele socialiste sub simbolistica internaționalismului proletar. Educarea în acest sens și al echității sociale larg promovate de către comuniști se făcea prin activități specifice, de masă, prelegeri, acțiuni propagandistice, culturale, întâlniri cu membri ai P.C.R..

Activitatea uteciștilor din județul Bihor era coordonată de către un Comitet Județean al U.T.C., care avea în subordine comitetele locale, precum și Comitetul Municipal Oradea. Instituțiile și întreprinderile aveau organizații proprii ale uteciștilor, cele mai mari din municipiu fiind ale întreprinderilor Alumina și Înfrățirea, ale școlilor și liceelor, precum și a Institutului Pedagogic de 3 ani. Toate organizațiile din urbe se aflau sub oblăduirea amintitului Comitet Municipal.

Pregătirea politică a uteciștilor începea încă din școală, în baza planurilor de activitate lunare și anuale ale organizațiilor de bază din fiecare instituție de învățământ și se desfășura prin

4 Oana Ilie, *Propaganda politică. Tipologii și arii de manifestare (1945-1958)*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2014, p. 126

5 *Statutul Uniunii Tineretului Comunist din Republica Socialistă România*, Editura Politică, București, 1971, p.6,11

6 Adrian Cioflâncă, *op. cit.*, p. 545; *File din istoria U.T.C.*, Editura Politică, București, 1980, p. 397

7 *Raport final...*, p. 155

8 *Statutul Uniunii Tineretului Comunist din Republica Socialistă România*, Editura Politică, București, 1971, p.12

9 *Raport final...*, p. 146

adunări generale (unde se discutau hotărârile C.C. al P.C.R. privind uteciștii), conferințe, cercuri și informări politice, cercuri de studiere a Statutului U.T.C., simpozioane și întâlniri cu reprezentanți ai P.C.R. Scopul lor era, pe de-o parte, „îmbogățirea vieții spirituale a elevilor”, iar pe de alta „formarea unei personalități multilateral dezvoltate”, în ton cu caracteristicile muncitorilor, concepte înțelese prin însușirea limbajului de lemn și a atitudinilor pro-comuniste și anti-capitaliste, a conceptelor marxism-leninismului. Tot în cadrul pregătirii politice intra interpretarea evenimentelor politice interne și internaționale, un adaos la materia de istorie, geografie, economie politică, marxism-leninism¹⁰. Fie că era vorba de școli, instituții sau întreprinderi, învățământul politic presupunea „acțiuni pentru cunoașterea legilor statului, de formare a atitudinii combative împotriva concepțiilor retrograde, mistice, a influențelor ideologiei străine”¹¹, toate acestea „în strânsă legătură cu sarcinile profesionale și de muncă” și care să „asigure o informare largă și continuă asupra principalelor evenimente interne și internaționale, studierea documentelor de partid și de stat, a literaturii politice și a materialelor ce apar în presă”¹². În pur limbaj de lemn, acestea erau principalele „sarcini” trasate utecistului, care era învățat să gândească politic și să ia decizii politice, indiferent de situație.

Comitetul Municipal Oradea al U.T.C. urmărea atât pregătirea politico-ideologică a membrilor, cât și creșterea numărului acestora. Vom prezenta succint activitățile pe care organizațiile locale ale uteciștilor le țineau în perioada deja menționată, așa cum reies, cu părți pozitive și negative, din rapoartele Comitetului Municipal.

Documentele nu oferă statistici ale numărului de membri ai U.T.C. în Oradea, dar în rapoartele anuale apar câteva date. Astfel aflăm că în luna mai 1969, în municipiu ar fi existat aproape 24.700 de uteciști¹³. Din totalul de 12.853 de tineri cu vârstă utecistă care lucrau în industrie, transporturi și în cooperativele meșteșugărești, 10.500 erau înscriși în Uniune, iar din cei 12.090 de elevi, circa 9600 erau membri. În toamna anului următor, 1970, U.T.C. Oradea număra circa 27.000 de membri, iar alți 5000 de tineri orădeni nu erau înscriși¹⁴; la începutul anului 1971 cele 768 de organizații locale cumulau 27.870 de tineri¹⁵. Deși P.C.R. voia înregimentarea cât mai multor tineri în U.T.C., multe organizații nu dețineau evidențe cu persoanele nemembre, astfel încât să poată proceda la convingerea lor să se înscrie¹⁶.

De amplasare în organizațiile locale era **pregătirea politico-ideologică** a membrilor. Astfel, în vara anului 1968, de la care pleacă studiul nostru, programul de activitate în domeniul politico-ideologic cuprindea: întâlniri cu veterani de război; întâlniri cu membri ai Biroului Comitetului Municipal al P.C.R.; întâlniri cu brigadierii de pe șantierele naționale de la Bumbăști Livezeni și Salva Vișeu, toate organizate atât în Clubul Tineretului, cât și în întreprinderi¹⁷. În același an, școlile generale organizau, pentru elevii ce urmau să fie primiți în Uniune, cicluri de expuneri pe teme politico-ideologice: „Conducerea de către partid a U.T.C.”, „Drepturile și îndatoririle unui tânăr utecist”, „Tradițiile revoluționare de luptă și muncă a U.T.C.”, „Crearea organizației revoluționare a tineretului din România”¹⁸. Alte dezbateri pe teme politice și ideologice erau propuse, la finele anilor '60, de către organizațiile de la Solidaritatea, Electrometal, Lemnul, Liceele nr. 1 și 4, Liceul

10 P. Bărbulescu, A. Cazacu, A. Vasilescu, *Activitatea U.T.C. în școală*, Editura Politică, București, 1966, p. 87, 89, 113-114, 124

11 Arhivele Naționale ale României, Serviciul Județean Bihor (în continuare A.N.-S.J.Bh.), *fond Comitetul Municipal Oradea al U.T.C.*, dosar 1/1970, f. 37

12 *Ibidem*, f. 38

13 *Ibidem*, dosar 1/1969, f. 25

14 *Ibidem*, dosar 1/1970, f. 42, 44

15 *Ibidem*, dosar 1/1971, f. 12

16 *Ibidem*, dosar 1/1969, f. 26, 28

17 *Ibidem*, dosar 3/1968, f. 56

18 *Ibidem*, dosar 1/1969, f. 26

Economic și Școala Generală nr. 10¹⁹. General era studiul unor documente legate de istoria mișcării muncitorești bihorene și naționale și a istoriei P.C.R.. În 1971, aceasta se făcea în unități precum Crișul, Miorița, Înfrățirea, U.A.O., pe șantierele Trustului de Construcții, Poligrafia, iar expunerile erau urmate de vizite la Muzeul Țării Crișurilor²⁰.

Pe agenda utecistului era, în acel timp, cunoașterea hotărârilor Congresului al IX-lea al U.T.C. din 18-22 februarie 1971 și a deciziilor Congresului al X-lea al P.C.R. din 6-12 august 1969; ele erau prelucrate cu uteciștii de la Întreprinderea de Locuințe și Localuri Oradea (I.L.L.O.), Abator, Solidaritatea, Miorița, Poligrafia, Centrul Școlar Oradea și Liceul economic²¹. De asemenea, în cadrul cercurilor de studiere a Statutului U.T.C. erau atinse teme precum „U.T.C., organizația revoluționară a tineretului din România” ori „Statutul, legea de bază a organizației U.T.C.”. Astfel de cercuri funcționau, în 1970, în Școlile Generale nr. 8, 14, 25, în Cooperativa Arta Crișana, întreprinderile Poligrafia, Drum Nou, Azbociment²².

În municipiu existau, în 1970, circa 400 de cercuri de pregătire politico-ideologică, unde se studiau Statutul U.T.C., istoria „mișcării revoluționare”, economie, filosofie, economie politică, etică și estetică, probleme de „organizare științifică a producției”²³. În programele politico-ideologice erau incluse și cursuri de istoria românilor, pentru care erau extrase părțile prelucrate politic, în special dedicate unor revoluții și războaie, precum și activității muncitorești și, desigur, istoriei P.C.R.. Între temele aferente, predate în finalul anilor '60 și începutul anilor '70, amintim: „România socialistă, o Românie nouă”, „Crearea P.C.R. – moment important în istoria poporului nostru”, „Mărășești – simbol al eroismului”, „Figuri de luptători care s-au jertfit pentru libertatea poporului”²⁴. Ca o extensie a acestor prezentări, în fața tinerilor erau invitați ofițeri superiori și veterani de război, pentru a le vorbi despre acțiunile de pe front.

Pregătirea politică se adresa tuturor membrilor, însă doar majoritatea participau. De exemplu, în 1969, din cei 24.700 de uteciști, doar 18.000 au fost cuprinși în astfel de programe, iar în învățământul de partid, în cursurile universității serale de marxism-leninism de pe lângă Cabinetul Județean de partid și în cele ale universității populare erau încadrați 8000²⁵. În anul următor, numărul a scăzut la 17.200²⁶. În 1971, 21.692 de membri participau la pregătirea politico-ideologică, 7453 la învățământul politic pe linie de partid, iar circa 1000 frecventau cursurile universității populare și diferite lectorate organizate pe linie de sindicat și cooperatie²⁷.

Slaba rânduială a organizațiilor de bază U.T.C. lăsa înafara cercurilor de pregătire politică un „număr însemnat” de tineri, lucru criticat de Comitetul Municipal. În 1970, în timp ce toți uteciștii de la Bihoreana, Fabrica de Zahăr, Înfrățirea, Textile Crișana erau încadrați în învățământul de partid, în unități precum I.E.M.B. și Crișul abia jumătate erau înscriși²⁸. Mai mult, Municipala aprecia că multe comitete desfășurau „o activitate formală rigidă și fără adeziune din partea tinerilor”, din acest motiv fiind foarte greu să organizeze activități adaptate vârstei și preocupărilor membrilor²⁹. Activitatea politică a uteciștilor din organizațiile Bihoreana, Întreprinderea Comunală Oradea (I.C.O.), I.R.E.C. și din Cooperativele Încălțăminte și Prestarea era socotită „nesatisfăcătoare”.

Anual, atenția Comitetului era orientată și spre zilele aniversare, care aveau o încărcătură politică și propagandistică ridicată. Atât în instituțiile de învățământ, cât și în întreprinderi și

19 *Ibidem*, f. 25

20 *Ibidem*, dosar 1/1971, f. 13

21 *Ibidem*, dosar 2/1970, f. 22; *Ibidem*, dosar 8/1970, f. 99

22 *Ibidem*, f. 97

23 *Ibidem*, dosar 1/1970, f. 54

24 *Ibidem*, f. 54

25 *Ibidem*, f. 37

26 *Ibidem*, dosar 8/1970, f. 95-97

27 *Ibidem*, dosar 5/1971, f. 207

28 *Ibidem*, dosar 8/1970, f. 100-101

29 *Ibidem*, dosar 3/1968, f. 132

în Clubul Tineretului erau organizate prezentări și întâlniri ocazionate de zilele de 1 Mai (Ziua Internațională a Muncii), 9 Mai (Ziua Independenței), 23 August (Ziua Națională), 12 Octombrie („eliberarea” Oradei), 25 Octombrie (Ziua Armatei), 1 Decembrie (Ziua Unirii), 30 Decembrie (Ziua Republicii); erau prezentate istorii bine filtrate ideologic, din care erau scoase în evidență doar părțile relevante pentru politica vremii (de pildă naționalismul, lupta muncitorească, superioritatea republicii față de monarhie), precum și personalitățile locale și naționale care au „luptat” pentru idealurile aniversărilor, după caz, inclusiv ilegaliștii comuniști interbelici. La aceste întâlniri participau oameni de cultură și istorici locali, reprezentanți ai P.C.R. local, militari și veterani de război.

Expunerile erau urmate de vizite în muzee, iar temele anilor 1968-1969 erau: „Oradea și mișcarea muncitorească din România”, „Mișcarea muncitorească și Unirea”, „Grivița 1933”, „Luptătorii U.T.C.-iști care s-au jertfit pentru libertatea poporului”, „Crearea P.C.R., moment important în istoria poporului nostru”, „23 August, Ziua eliberării patriei”, „30 Decembrie, Proclamarea Republicii”, „Mărășești, simbol al eroismului” ș.a.³⁰

Un alt mijloc de ideologizare a uteciștilor era citirea, individual sau „în colectiv”, a presei și „documentelor de partid” regăsite în cărțile Editurii Politice (volumele Congreselor P.C.R., discursurile lui Nicolae Ceaușescu ș.a.). Era „recomandată” abonarea membrilor la publicațiile de tineret: *Scînteia Tineretului*, *Tinărul leninist*, *Ifjúmunkás*, *Viața studentească*, *Știință și tehnică*, *Tehnum*, *Amfiteatru*, cărora se adăugau ziare și reviste locale, ziare centrale de specialitate, reviste culturale și științifice. În finalul anului 1971, circa 4400 de uteciști din Oradea erau abonați la *Scînteia Tineretului*, iar 1600 primeau publicația *Ifjúmunkás*³¹. Raportat la totalul de aproape 28.000 de uteciști, numărul abonamentelor era redus, iar din unitățile de învățământ locale, cele mai multe erau la Liceul „Emanuil Gojdu” – 271. Cât privește întreprinderile, erau cazuri în care luni de zile niciun angajat nu se abona la vreo publicație pentru tineret: Electrometal, Cootex, Miorița, Tricotextil, Înfrățirea³². Uteciștii aveau și posibilitatea de a publica în amintitele periodice, în calitate de corespondenți.

Totuși Comitetul Municipal al U.T.C. aprecia că „marea majoritate a tineretului din municipiul Oradea urmăresc zilnic presa, sunt la curent cu principalele evenimente interne și internaționale, cu aspectele mai importante ale vieții noastre social-politice”³³. Pentru stimularea citirii presei, organizațiile țineau întâlniri cu ziaristi și corespondenți ai Agerpres și deschideau discuții în grup pe subiecte de actualitate. Pentru ca vânzările cărților Editurii Politice să crească, liceele și întreprinderile aveau standuri permanente și „colțuri documentare” cu cele mai noi apariții, precum și vitrine tematice, ele fiind promovate în cadrul cercurilor politice. Comitetul Municipal al U.T.C. le cerea organizațiilor înființarea de „cercuri de cititori ai cărții social-politice”, iar împreună cu Biblioteca Municipală să organizeze prezentări și dezbateri pe marginea bibliografiei politico-ideologice³⁴.

În fine, o „piesă” importantă în mecanismul ideologic al organizațiilor U.T.C. era propagandistul. Acesta învăța și făcea politică și ținea la rândul său prezentări pe teme politico-ideologice în fața celorlalți membri. Avea un program de instruire, existând propagandiști pentru diferite cicluri, între care „Rolul conștiinței socialiste”, „Partidul și tineretul”, „Tradiții revoluționare ale clasei muncitoare și ale P.C.R.”, „Tineretul și societatea românească contemporană”³⁵. Propagandiștii erau atât tineri activiști ai U.T.C. cât și adulți cu experiență în munca cu tinerii (profesori, ingineri, economiști, dar și muncitori), instruirea lor fiind făcută lunar de lectori din diferite domenii de

30 *Ibidem*, f. 119

31 *Ibidem*, dosar 5/1971, f. 9

32 *Ibidem*, f. 11

33 *Ibidem*, f. 10

34 *Ibidem*, dosar 8/1970, f. 102-103

35 *Ibidem*, dosar 5/1971, f. 148-149

activitate (profesorii erau instruiți în timpul vacanțelor școlare). În 1971 „Municipala” U.T.C. avea 535 de astfel de propagandiști³⁶.

Aparatul de conducere a Comitetului Municipal avea propriul program de instruire, pe diferite teme: probleme ideologice, așa cum apăreau în volumele Congreselor și Plenarelor P.C.R. și în discursurile lui Nicolae Ceaușescu; modul de organizare a adunărilor generale; evidența membrilor și recrutările; munca și îndeplinirea sarcinilor profesionale; gestionarea veniturilor și cheltuielilor; organizarea activităților cultural-educative și sportive; pregătirea militară; cunoașterea limbilor străine. Instruirea se făcea prin expuneri metodice și seminarii ținute de lectori, existând o bibliografie aferentă obligatorie³⁷. Lectorii erau specialiști veniți din diverse domenii: profesori, economiști, ingineri, medici, juriști, pregătiți de Comitetul Județean al P.C.R. și repartizați pe cercuri U.T.C.

Aflată în legătură cu ideologizarea tineretului era și „educarea ateist-științifică”. Pe scurt, aceasta se desfășura în aceleași coordonate și prin aceleași mijloace mai sus menționate, vizați fiind atât uteciștii, cât și tinerii nemembri. Se desfășura conform unor planuri și programe prestabilite și aprobate de către Comitetul Municipal al U.T.C. prin discuții cu oameni de știință și cultură, profesori, economiști, atât în școli, cât și în întreprinderi. În 1971-1972, aceștia le vorbeau tinerilor despre „legile obiective care guvernează fenomenele naturii și societății, cuceririle științei și civilizației umane, despre știința prognozei, a ciberneticii, a geneticii”³⁸. Într-o ramificație a învățământului ideologic era învățarea cântecelor patriotice, respectiv organizarea și participarea uteciștilor la activități cultural-educative; aceste aspecte, care ocupau un timp îndelungat al tinerilor, au fost tratate într-un studiu anterior³⁹.

Documentele arată că existau și uteciști care desfășurau activități incompatibile cu pretențiile ideologice „trasate de sus”. În rapoartele anuale întocmite de Comitetul Municipal U.T.C. sunt menționate „devieri” diverse, de la „comportări necivilizate, cu ținută care sfilează bunul simț”, până la asimilarea unor dogme religioase, ascultarea posturilor de radio străine precum Europa Liberă, dar și evitarea folosirii modului de adresare cu „tovarăș”⁴⁰. În raportul pe anul 1971, Comitetul arăta că la Liceele nr. 2, 4, Emanuil Gojdu, Economic și Liceul Alexandru Moghioroș (azi Liceul „Ady Endre”) și cooperativele și întreprinderile Electrometal, Solidaritatea, Viitorul, Alfa, „în loc să se pună în discuția adunării generale probleme referitoare la educarea patriotică, politico-ideologică a tineretului, uteciștii supun la vot dacă e bine sau nu să poarte mini sau maxi fetele sau alte aspecte minore. Nu este de mirare că în aceste organizații elevii ascultă și comentează în mod dușmănos știrile ce se difuzează la postul imperialist Europa Liberă sau încearcă să fugă peste graniță”⁴¹.

Fiind principala „pepinieră” a P.C.R., o parte a uteciștilor deveneau membri de partid, iar în anii 1969-1970 1236 de uteciști au făcut acest pas⁴². De altfel, în 1970 se aprecia că 58% din totalul membrilor primiți în P.C.R., nu se știe în ce interval de timp, proveneau din U.T.C.⁴³.

Cum am anticipat, una dintre laturile căreia uteciștii trebuiau să acorde maximă atenție era **munca**. Tinerii muncitori, ieșiți de pe băncile școlii, erau o categorie numeroasă și care beneficia de mai multă atenție din partea autorităților. Un aspect la care reprezentanții Comitetului Municipal al U.T.C. țineau mult era disciplina la locul de muncă. Toate detaliile erau stabilite prin programe de

36 *Ibidem*, f. 206

37 *Ibidem*, dosar 8/1970, f. 18-20, 23-30

38 *Ibidem*, dosar 5/1971, f. 164

39 Cristian Culiciu, *Contribuții la cunoașterea activității Uniunii Tineretului Comunist din Oradea. Acțiuni culturale și recreative (1968-1972)*, în *Crisia XLIX*, 2019, p. 339-349

40 A.N.-S.J.Bh., *fond Comitetul Municipal Oradea al U.T.C.*, dosar 5/1971, f. 183-184

41 *Ibidem*, f. 186

42 *Ibidem*, dosar 1/1970, f. 42

43 *Ibidem*, dosar 8/1970, f. 99

activități anuale, trimestriale, lunare și săptămânale aprobate de Biroul Municipal. Prin disciplină înțelegem atât realizarea planului de producție, cât și respectarea normelor de protecția muncii, utilizarea și întreținerea sculelor și mașinilor, precum și pregătirea profesională în domeniul de lucru. La fel de multă atenție se acorda însușirii legislației muncii și legilor în general.

În 1968, tinerii din cele mai mari întreprinderi locale (Înfrățirea, Crișul, Solidaritatea) erau convocați la dezbateri pe tema „Disciplina socialistă a muncii”, la care erau invitați directorii fabricilor, maiștrii, muncitori cu vechime în serviciu⁴⁴. Alte teme, dedicate în special eficientizării muncii, erau: „organizarea științifică a producției și a muncii – factor important în creșterea eficienței economice a întreprinderilor”, „reducerea consumului de metal, metodă de recuperare a cheltuielilor de producție”, „folosirea de către tineri a fondului de timp”, aborate în unități precum Solidaritatea, Întreprinderea de Echipament Metalic pentru Binale (I.E.M.B.), Fabrica de Confecții Oradea (F.C.O.), Înfrățirea, Miorița⁴⁵.

În 1969, „Municipala” U.T.C. aprecia că, din cei aproape 8000 de tineri care lucrau în 48 de întreprinderi industriale din municipiu, majoritatea lucrau conștiincios⁴⁶. Existau și excepții, în cazul unităților unde planul de export era nerealizat: Bihoreana, Fabrica de cărămidă Crișana, vina purtând-o, în parte, și organizațiile de tineret. Problemele de calitate ale produselor erau puse tot în seama tinerilor muncitori, lipsiți de experiență, astfel de cazuri apărând la întreprinderile Solidaritatea, Miorița, Crișul și Înfrățirea, care au primit refuzuri de livrare: „Nu se poate accepta asemenea fenomene cum sunt cele de la Înfrățirea, Uzina de Reparații, Metalica și Bihoreana unde tinerii rebutază materialele în mai mare valoare decât plata manoperei – aducând prejudicii”, arată documentele vremii. În total circa 450-500 de tineri din întreprinderile industriale orădene nu îndeplineau planurile de producție (în parte nici nu le cunoșteau), iar cazurile de nefolosire integrală a timpului de lucru, întâzieri, lipsuri nemotivate și învoieli ajungeau la „un număr destul de mare”⁴⁷.

Planul de producție era greu sau imposibil de îndeplinit, iar în 1970 comitetele U.T.C. ale Fabricii de Confecții, celei de Mobilă, Miorița, Crișana și cooperativelor Încălțăminte și Igiena erau blamate pentru ratarea indicatorilor pe 10 luni⁴⁸. Un an mai târziu, produse rebut și refuzuri de calitate, puse pe seama tinerilor muncitori, erau înregistrate la Înfrățirea, I.E.M.B., fiind vorba de defecte de turnare, prelucrare și finisare, la Solidaritatea și F.C.O. (defecțiuni de fabricație și finisare), respectiv Mobila Alfa – scăderea peliculei în pori, zgârieturi, finisaj neuniform⁴⁹.

Tinerii angajați care performau erau promovați prin gazeta „Tineretul și producția” și pe panoul de onoare al întreprinderii, iar cei care dădeau rezultate sub așteptări își găseau fotografia în gazetele satirice (care apăreau în întreprinderi precum apăreau în I.E.M.B., Înfrățirea, Poligrafia, Avântul, Fabrica de spirt, Crișul⁵⁰). Produsele conforme date de uteciști erau expuse în așa-numita „vitrină a calității”, de găsit în unități economice precum Înfrățirea, Uzina de Reparații, Crișul, Textila Crișana, Miorița⁵¹, iar rebuturile în alte vitrine dedicate⁵². În 1968, Comitetul raporta un total de 3100 de tineri evidențiați în muncă în primele trei trimestre⁵³, număr care a scăzut în anul următor la 2500 în medie lunară și a ajuns la 2700 în 1970. Între cele mai bune rezultate în întrecerea socialistă le aveau tinerii angajați ai Electrometal, Crișul, Solidaritatea, Arta, Metalica, Întreprinderea de Morărit și Panificație⁵⁴.

44 *Ibidem*, dosar 3/1968, f. 118

45 *Ibidem*, f. 123

46 *Ibidem*, dosar 1/1969, f. 18

47 *Ibidem*, f. 19-20

48 *Ibidem*, dosar 1/1970, f. 28

49 *Ibidem*, dosar 5/1972, f. 4-5

50 *Ibidem*, dosar 1/1971, f. 5

51 *Ibidem*, f. 4; *Ibidem*, dosar 5/1972, f. 2

52 *Ibidem*, dosar 1/1969, f. 21

53 *Ibidem*, dosar 3/1968, f. 124

54 *Ibidem*, dosar 2/1970, f. 15

Performanțele slabe ale angajaților și întreprinderilor aveau legătură și cu nivelul calificării profesionale. Procentul tinerilor angajați necalificați era destul de ridicat pe alocuri. În 1970, 50% din cei 1200 dintre cei de la Solidaritatea erau necalificați, iar 113 lucrau sub normă și nu cunoșteau „procedeele de așezare a tiparelor”⁵⁵. Fără calificare erau și peste 350 de muncitori ai Electrometal⁵⁶, precum și mai mulți muncitori ai Arta, Tricotextil și de pe șantierele de construcții⁵⁷.

Pentru stimularea și perfecționarea activității, se organizau cursuri de calificare profesională, olimpiade pe meserii, concursuri pe teme profesionale și se „recomanda” parcurgerea literaturii de specialitate și valorificarea cercetărilor proprii. Aici, un rol aveau cluburile profesionale din întreprinderi, cum era Clubul tinerilor ingineri și tehnicieni de la Înfrățirea. Rapoartele arată că, în 1968, peste 1000 de tineri de la Miorița, Textile Crișana, Trustul de Construcții Locale Oradea (T.C.L.O.), șantierul Fabricii de Zahăr, Metal-Lemn au participat la cursuri de calificare profesională, iar 200 de tineri de pe șantierele de construcții au învățat meseriile de zidar, dulger, sudor, instalator sanitar, electrician și instalator de apă și căldură⁵⁸. În 1972, tinerii de pe șantierele de construcții erau sfătuiți să vină cu idei pentru mecanizarea lucrărilor și să participe la expuneri precum „Să gospodărim cu grijă materialele de construcții” și „Să lucrăm cu consumuri specifice reduse”, dar și la simpozioane precum „Frumusețea meseriei de constructor”⁵⁹. În plus, tinerii specialiști aveau posibilitatea de a organiza „lectorate economice” pe diferite domenii și să prezinte referate pe teme tehnice.

În perioada menționată, în școlile profesionale și întreprinderi (între ele Bihoreana, I.E.M.B., Înfrățirea, Cootex) se organiza concursul „Tineretul și producția”, precum și olimpiade pe meserii ca strungar, lăcătuș, frezor, croitor⁶⁰. Olimpiada lăcătușilor era ținută, în 1968, la Înfrățirea, Uzina de Apă Oradea (U.A.O.), Metalica, Uzina de Reparații, Electro-Metal, cea de strungar la Metalica, Înfrățirea, U.A.O., Uzina de Reparații, I.E.M.E., iar cea de croitori pe piele la Crișul, Arta, Solidaritatea, Blănuri 1 Mai⁶¹. În 1970, Olimpiada strungarului se desfășura în întreprinderile de mașini precum Înfrățirea, Metalica, Uzina de reparații, Cooperativa Electrometal și în Uzina de Alumină⁶². Întreprinderile de transporturi organizau olimpiada „Stăpân pe volan”, iar tinerele țesătoare de la Textila Crișana participau la concursul „Mâini măestre”. La începutul anilor '70, tinerii angajați din comerț puteau participa la concursul anual „Buna deservire”⁶³. În cadrul unităților economice aveau loc și schimburi de experiențe. Popular pe-atunci era și concursul „Cine știe meserie câștigă” pentru meserii precum: tâmplar, chimist, lăcătuș, croitor, tricotor⁶⁴. Șoferii participau la concursul „Stăpâni pe volan”, iar tinerii ceferiști la cea numită „Siguranță și măestrie”.

Tinerii angajați erau poftiți și la consfătuirile, simpozioanele, schimburile de experiență și dezbaterile organizate de Consiliul Județean al Sindicatelor Bihor și Consiliul Municipal al Sindicatelor Oradea, iar temele abordate în anul 1972 erau: „Valorificarea deplină a materiilor prime și materialelor la locul de muncă”, „Inovațiile și raționalizările, factor important în creșterea productivității muncii” (I.E.M.B.), „Metode noi de organizare a procesului de producție pe secții și ateliere în industria pielărie-încălțăminte” (Crișul), „Mărirea capacității de producție prin mai buna folosire a suprafețelor, a utilajelor și a forței de muncă” (Solidaritatea), „Utilizarea floculanților sintetici la separarea șlamului roșu”⁶⁵.

55 *Ibidem*, dosar 1/1971, f. 10

56 *Ibidem*, f. 6, 9

57 *Ibidem*, dosar 2/1970, f. 15

58 *Ibidem*, dosar 3/1968, f. 124-125

59 *Ibidem*, dosar 5/1972, f. 10-11

60 *Ibidem*, dosar 1/1969, f. 42

61 *Ibidem*, dosar 3/1968, f. 124-125

62 *Ibidem*, dosar 1/1971, f. 5

63 *Ibidem*

64 *Ibidem*, f. 6

65 *Organizarea și progresul tehnic în slujba producției. Program cuprinzând temele și acțiunile de propagandă tehnico-economică pe anul 1972, Bihor 1972, passim.*

Ca activități în completare, unii reprezentanți ai organizațiilor din întreprinderi și instituții făceau parte din comisii locale, precum cea de atribuire a locuințelor, de acordare a buteliilor de aragaz, de încadrare și promovare a personalului ș.a.

Cazurile de indisciplină erau sancționate pe linie administrativă, iar apoi pe cea a Uniunii. Între ele se numărau: nerespectarea instrucțiunilor, părăsirea locului de muncă, lipsa de la serviciu și întârzieri nemotivate. Arhivele arată că, în primele cinciluni ale anului 1970, tinerii angajați din Oradea au cumulat peste 12.000 de zile de absență nemotivată de la serviciu⁶⁶, iar în 1971 cele mai multe absențe erau la Înfrățirea (6576 ore), I.E.M.B. (3413 ore), Întreprinderea de Prefabricate (11.576 ore), Fabrica de Zahăr (3413 ore), Abator (2272 ore)⁶⁷. Pentru a reduce frecvența întârzierilor, U.T.C. Oradea propunea verificarea și chestionarea tinerilor prin „Proces indisciplinaților” și „Cu microfonul printre întârziți”.

Existau și alte probleme, care depindeau de conducerile fabricilor, privind condițiile de lucru. Ele nemulțumeau Comitetul U.T.C., organizațiile rezumându-se „doar la constatarea unor deficiențe, anomalii sau a unor probleme pe care le ridică tinerii privind activitatea profesională, condițiile de viață și de muncă, și nu se iau nici o măsură de a rezolva aceste deficiențe”. Anual, Comitetul critica faptul că uteciștii descoperiți cu probleme nu erau sancționați ori situațiile erau necunoscute organizațiilor. Pe de altă parte, mulți tineri erau nemulțumiți de salarizare, de schimbarea frecventă a locului de muncă, de condițiile de lucru și lipsa echipamentelor de protecție, puținătatea cursurilor de calificare și a locurilor în cămine⁶⁸.

Pregătirea pentru câmpul muncii se făcea din școală. **Raportul uteciștilor elevi și studenți cu munca** ținea de activitățile de orientare profesională, în special către domeniile tehnice, precum și „munca patriotică” și era gestionat, din martie 1970, de către Consiliul municipal al U.T.C. pentru munca în rândul elevilor. În fiecare școală și liceu, teoretic și profesional, funcționa câte o Comisie pentru probleme profesionale și sociale ale elevilor. Existau mai multe tipuri de activități: olimpiade pe meserii, concursuri profesionale, cercuri tehnico-aplicative, simpozioane, dezbateri privind însușirea cunoștințelor diferențiat pe anii de studiu, întâlnirile cu specialiști din diverse ramuri de activitate, vizite în întreprinderi. Pentru elevii școlilor generale și ai liceelor teoretice se organizau întâlniri cu oameni de cultură și cu profesori ai Institutului Pedagogic.

Întâlniri cu ingineri și muncitori erau organizate, în 1969, în Liceul Industrial de Construcții Civile, Grupul Școlar Sanitar și în Școala profesională Telecomunicații⁶⁹. În școli și licee se organizau și simpozioane pe teme de muncă, cum se întâmpla în Liceul nr. 1, Liceul nr. 3, Liceul Agricol, Liceul Pedagogic, Școala Specială nr. 7⁷⁰. Între temele vremii erau „Orice meserie e frumoasă dacă este făcută cu pasiune”, „Frumusețea meseriei alese, la vârsta marilor răspunderi”⁷¹. Alte forme de orientare erau cercurile tehnice, sesiunile de comunicări, expozițiile și concursul „Cine știe câștigă” între clase, pe teme muncă în diferite domenii economice.

Astfel de activități erau menite să limpezească parcursul elevului către alegerea meseriei. Dar un „sondaj făcut de Comitetul Municipal U.T.C. (în 1970-1971 – n.n.) pentru 220 de elevi din cls. XII arată că aproape 1/4 din numărul celor chestionați și-au ales o profesie care nu corespunde pregătirii lor, iar 5% nu știu unde să meargă. Foarte puțini sunt îndrumați spre școlile tehnice 10%, iar spre calificare direct în producție 2%”⁷². Un alt studiu al Comitetului, realizat în 1970 „printre 752 elevi absolvenți din liceele teoretice”, arăta că 90% dintre aceștia erau îndrumați către învățământul

66 A.N.-S.J.Bh., *fond Comitetul Municipal Oradea al U.T.C.*, dosar 2/1970, f. 16

67 *Ibidem*, dosar 5/1972, f. 5

68 *Ibidem*, f. 46-47

69 *Ibidem*, dosar 1/1969, f. 42-43

70 *Ibidem*, dosar 1/1970, f. 32

71 *Ibidem*, dosar 3/1968, f. 119

72 *Ibidem*, dosar 1/1971, f. 9

superior, un număr de 14 doreau să se angajeze în producție, iar 67 să urmeze o școală tehnică. „Ceea ce este mai grav este însă faptul că întrebați fiind dacă se vor califica în producție dacă nu reușesc la facultate, 275 elevi, adică 36% declară că nu se vor califica, iar 182 se vor angaja temporar cu scopul de a încerca din nou la facultate”, arăta același studiu. De altfel, majoritatea elevilor orădeni de 18-19 ani nu prestau nicio muncă fizică în formă angajată⁷³.

Finalizarea studiilor, absolvirea unei școli tehnice și angajarea în întreprinderea unde era făcută repartitia erau prilej de festivism, de „primire” a lor în fabrică. Documente din anul 1968 arată că „aceste acțiuni au prilejuit momente de neuitat tinerilor. În cadrul activității organizate în cinstea lor le-au fost prezentat istoricul întreprinderii, condițiile minunate de viață și de muncă asigurate tinerilor de conducerea noastră de partid și de stat”⁷⁴. Formularea este identică oricărei alta din perioadă și nu constituie decât simpla constatare a situației din întreprindere, care, în realitate, era mult mai rea.

Tinerii care nu aveau slujbă după absolvirea liceului sau a școlii profesionale erau luați în evidența autorităților prin verificări făcute de Comitetul Municipal U.T.C. împreună cu Direcția Județeană a Muncii și Ocrotirii Sociale, Miliția, Procuratura și Inspectoratul Școlar, astfel încât să poată fi repartizați în întreprinderi⁷⁵.

O altă formă a muncii, intens uzitată de U.T.C. și promovată prin propagandă, era „**munca voluntar-patriotică**”. Activitatea era reglementată prin *Legea organizării contribuției bănești și în muncă pentru efectuarea unor lucrări de interes obștesc*. Aceasta se făcea în cadrul mai multor categorii de lucrări: „construirea, modernizarea, repararea și întreținerea drumurilor publice, a lucrărilor de artă, accesorii sau anexe ale acestora, precum și executarea lucrărilor de regularizări de albie și consolidări de maluri”. La astfel de activități participau uteciștii care aveau minim 18 ani⁷⁶, iar organizațiile aveau, fiecare, câte o comisie de muncă patriotică. Munca era calculată în ore și valoare în lei. Pentru buna desfășurare a „muncii patriotice”, Comitetul Municipal al U.T.C. cerea verificarea săptămânală a activităților prestate de către membri.

Frecventă și vizibilă era munca în spațiile publice, la care se adăuga strângerea materialelor reciclabile și diverse lucrări pe terenurile agricole. De pildă, în 1968, uteciștii au lucrat la amenajarea ștrandului, la scoaterea liniilor de tramvai de pe Calea Proletarilor (b-dul Ștefan cel Mare), la amenajarea șanțului Cetății și malurilor Pârâului Peța, dar și la curățarea a 200 de hectare de pășune⁷⁷. Tot în 1968, tinerii orădeni au curățat pășuni pe o suprafață de 100 ha la C.A.P. Seleuș, C.A.P. Sântandrei și C.A.P. Sânmartin, au plantat 1000 de ploi și au amenajat un scuar de 900 mp în fața Aeroportului⁷⁸.

În 1969, elevii orădeni au lucrat la plantarea unei pădurici pe un teren din preajma comunei Oșorhei și la plantarea de pomi pe malurile Crișului Repede și pe Dealul Pisicii, iar pe timpul vacanței de vară a fost organizat un șantier pe care au lucrat 500 de elevi⁷⁹. În planul anual erau incluse: colectarea a 2900 de tone de fier vechi, amenajarea unor locuri de joacă pentru copii, lucrări de regularizare a Pârâului Peța și plantări de pomi în zona Cării Aradului și a Căii Proletarilor (azi B-dul Ștefan cel Mare)⁸⁰. Cum era obiceiul, Comitetul a dedicat câteva lucrări marcării a 25 de ani de la actul din 23 august 1944, respectiv Congresului al X-lea al P.C.R.: amenajarea șanțului Cetății, amenajarea Pârâului Peța în Cartierul Nufărul cu 4000 de tineri, amenajarea terenului din jurul

73 *Ibidem*, dosar 7/1970, f. 30

74 *Ibidem*, dosar 3/1968, f. 123

75 *Ibidem*, dosar 5/1971, f. 196

76 *Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România*, partea I, anul VII, nr. 155, 16 decembrie 1971, p. 2-3

77 A.N.-S.J.Bh., *fond Comitetul Municipal Oradea al U.T.C.*, dosar 3/1968, f. 59-60

78 *Ibidem*, f. 131

79 *Ibidem*, dosar 1/1969, f. 44

80 *Ibidem*, dosar 9/1969, f. 1

Spitalului de Copii cu 2000 de tineri, amenajarea unui teren de sport în fața Electrocentrale cu 500 de tineri, amenajarea parcului din jurul Palatului Baroc cu 1500 de tineri, amenajarea unui parc în locul rampei de descărcare marfă de pe B-dul Decebal cu 3000 de tineri, repararea aleii de pe Dealul Ciuperca cu 1500 de tineri. Alți 4000 de tineri de la liceele și școlile profesionale din oraș au lucrat la amenajarea ștrandului municipal⁸¹.

În primele luni ale anului 1969, Municipala U.T.C. aprecia că „peste 20.000 de tineri au participat cu entuziasm la acțiunile de muncă voluntar-patriotică” din oraș. În fapt, o participare fără prea mult entuziasm și nicidecum voluntară, întrucât același Comitet recunoștea apoi că ritmul de lucru pe teren era slab, iar colectarea de fier vechi se realizase doar în proporție de o treime în jumătate de an: din 60 de organizații care strângeau fier vechi, până în octombrie 1969 abia trei îndeplinseseră planul, iar 31 nu colectaseră nimic⁸². Unele lucrări, precum amenajarea terenului de sport din șanțul Cetății și a malului Crișului în zona Silvaș, au întârziat sau nu au fost terminate, din motive financiare sau din cauza puținătății forței de muncă⁸³.

Un an mai târziu, în 1970, uteciștii au avut de prestat un total de 200.000 de ore de muncă în folos obștesc. Organizați în 365 de brigăzi de muncă patriotică, aceștia au pus umărul la înlăturarea efectelor inundațiilor⁸⁴, prin înălțarea digurilor din zona Uzinei de Apă și scoaterea apei din incinta unor întreprinderi și curățarea străzilor⁸⁵. „Aproape că nu este tânăr care să nu fi răspuns prezent la chemarea partidului de repunere în funcțiune a utilajelor, a agregatelor avariate, de efectuarea duminici de-a rândul a unor ore suplimentare”, se arăta într-un raport prezentat Comitetului Municipal al U.T.C. în 1970⁸⁶.

Tot în 1970 s-a lucrat la regularizarea Pârâului Peța, la amenajarea de spații verzi pe lângă arterele principale de circulație și amenajarea lacului de lângă Spitalul de Copii, la plantări de pomi și amenajarea de locuri de joacă pentru copii; acestora li s-au adăugat împădurirea a cinci hectare de fond forestier și a două hectare de fond comunal, recoltarea a cinci tone de plante medicinale⁸⁷. Planul pe 1970 a însemnat și strângerea a 4700 de tone de metal, plan din care, până în iunie, s-a realizat abia 25,5%⁸⁸, iar până în 15 septembrie s-au strâns doar 1780,5 tone⁸⁹. Tot pentru anul 1970, tinerii au avut de strâns un total de 15.000 de sticle și borcane și 35 de tone de deșeuri din hârtie⁹⁰, iar în toamna anului 1971 circa 1000 de tineri angajați de la Solidaritatea, Crișul, F.C.O., Uzina de Alumină, Fabrica de Blănuri, Drum Nou și Poligrafia au avut de colectat maculatură, sticle și borcane⁹¹. Împăduririle pe 1970 s-au făcut anevoie din cauză că nu a putut fi asigurat transportul tinerilor către punctele de lucru⁹².

Pe timpul vacanței de vară 1971, tinerii din Oradea au lucrat în municipiu, dar și în județ, pe șantierul fabricii de ciment din Chistag și în cadrul I.A.S. Diosig. În anul următor, elevii liceelor orădene au avut de pus umărul la instalarea irigațiilor pe 450 de hectare de teren arabil, la amenajarea 272 de hectare pentru îndiguriri și culesul grâului și a plantelor medicinale și plantarea a 50.000 de pomi fructiferi⁹³. Activitățile din vară de pe teren erau continuate, anual, în cadrul campaniilor de strângere a recoltelor de toamnă.

81 *Ibidem*, f. 3

82 *Ibidem*, f. 10

83 *Ibidem*, f. 2

84 *Ibidem*, dosar 2/1970, f. 36

85 *Ibidem*, f. 20

86 *Ibidem*, dosar 1/1970, f. 31

87 *Ibidem*, f. 57-58

88 *Ibidem*, dosar 2/1970, f. 20

89 *Ibidem*, f. 35

90 *Ibidem*, dosar 1/1970, f. 57

91 *Ibidem*, dosar 5/1971, f. 179

92 *Ibidem*, dosar 1/1970, f. 31

93 *Ibidem*, dosar 5/1972, f. 15

Pentru întregul an 1972, planul valoric al muncii patriotice s-a ridicat la 15 milioane lei⁹⁴, uteciștii având de lucru pe 13 șantiere, între care reabilitarea căminului de nefamiliști a întreprinderii Înfrățirea, extinderea zonei de agrement din Calea Clujului și întreținerea digurilor pârâului Adona; în cadrul C.A.P. Episcopia Bihor erau programate lucrări de îmbunătățiri funciare. Acestor lucrări s-au adăugat colectarea a 3520 tone deșeuri feroase, 85.000 kg deșeuri de hârtie și 70.000 de sticle și borcane. În acel an, în municipiu au fost organizate 715 brigăzi de muncă patriotică, cu 26.000 de tineri⁹⁵.

Succesul lucrărilor era cu atât mai necesar cu cât Municipala U.T.C. își propusese atingerea unui procent de 40% din lucrările pe tot anul până în 19 martie, data aniversării semicentenarului Uniunii. Procentul realizat ar fi fost 41,8%⁹⁶, însă Municipala considera că activitatea comisiilor de muncă patriotică era doar formală în destule locuri, în privința deplasării tinerilor și a evidenței muncii.

Uteciștii desfășurau muncă patriotică și în cadrul întreprinderilor unde erau angajați, prin diferite lucrări de construcții, demolări, curățarea incintelor și secțiilor, săpături de șanțuri pentru conducte, amenajarea de spații verzi și depozite.

Pentru ca „munca patriotică” să capete accent de festivism, autoritatea orădeană recomanda „ca deplasarea brigăzilor de muncă patriotică să se facă cu cântece patriotice și revoluționare”⁹⁷.

Se poate observa cum, în esența tuturor activităților numite mai sus, cuvântul de bază este *controlul*, atât asupra atitudinii uteciștilor față de regim, cât și asupra activității de la serviciu. Munca era cu atât mai importantă, cu cât U.T.C. voia să creeze, astfel, proletariat.

94 *Ibidem*, dosar 5/1971, f. 167

95 *Ibidem*, dosar 5/1972, f. 13-14

96 *Ibidem*, f. 25

97 *Ibidem*

Anexe

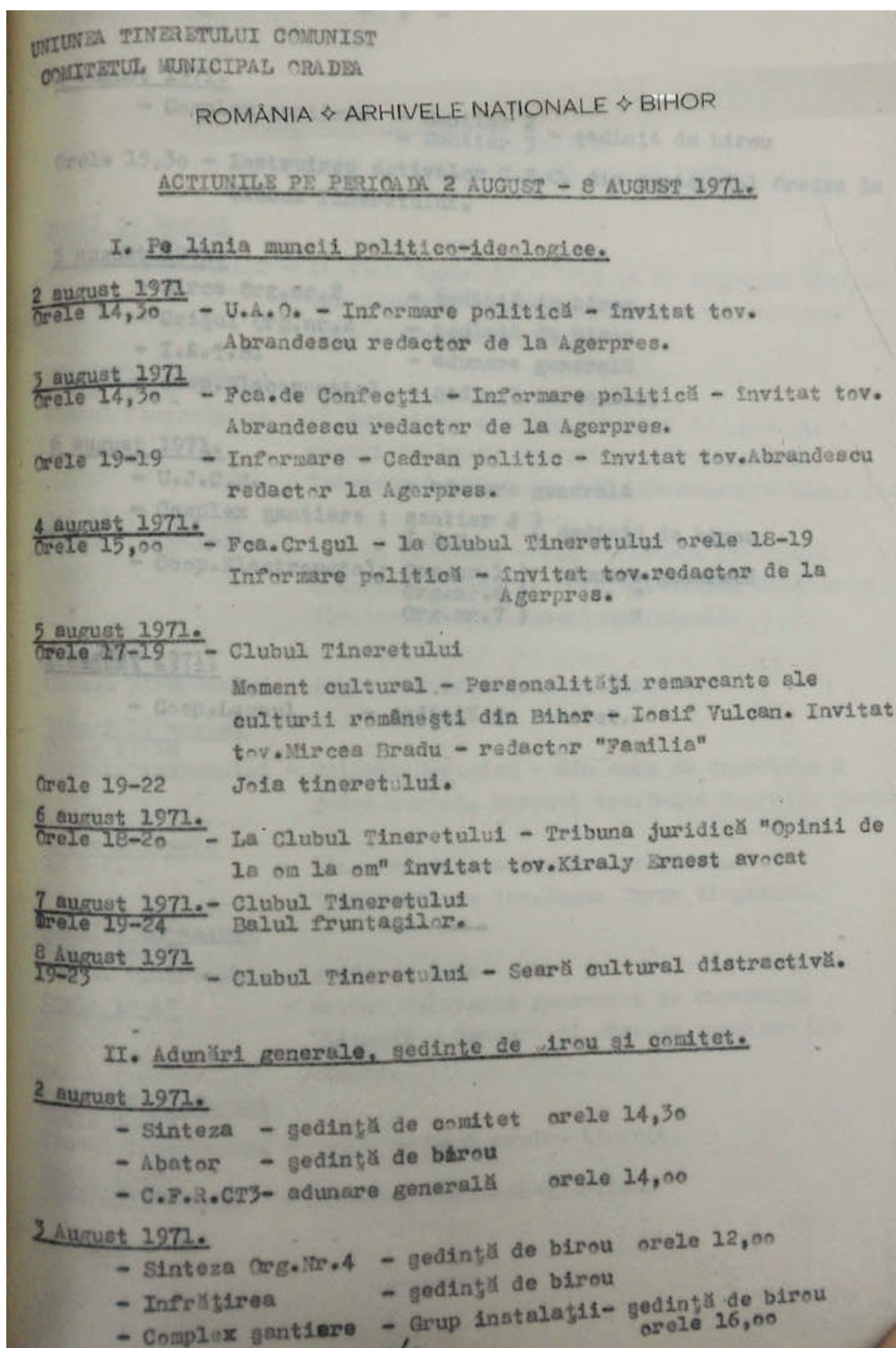

Fig. 1: Activitatea politico-ideologică nu lua pauză nici în vacanța de vară: uteciștii din Oradea aveau program și în luna august (sursa: Arhivele Naționale – Serviciul Județean Bihor, fond Comitetul Municipal Oradea al U.T.C., dosar 5/1971, f. 111)

Fig. 2: Două dintre publicațiile la care uteciștii erau abonați, *Scinteia Tineretului* și *Ifjűmunkás (Tânărul muncitor)*, care abordau atât subiecte politice și propagandistice, cât și cultural-artistice

COMITETUL MUNICIPAL ORADEA
10.01.1972

PLAN DE ACȚIUNI
privind gestionarea de muncă patriotică pentru infrastructura și gospodărirea
municipiului Oradea pe anul 1972

ROMÂNIA ◊ ARHIVELE NAȚIONALE ◊ BIHOR - în mii lei -

Nr. crt.	Denumirea lucrărilor	U/M	Cantitatea	Valoarea totală.-	Perioada de începere a lucrărilor.
0	1	2	3	4	5
1.	Continuarea lucrărilor la drumul de acces la "Dumbrava Verde" din Dealul Sălbăciului.	km.	5	2.000	aprilie
2.	Sistemizarea pe verticală și amenajarea bazei sportive în fața garajului IGO Oradea.	unit. m.p.	1 120.000	1.000	martie
3.	Extinderea păduricii de agrement din colțul Clujului.	ha.	5	400	martie
4.	Amenajarea barajului și a lacului de acumulare pe pârâul Lunca-Săile Felix.	mp.	100.000	1.000	Mai.
5.	Amenajarea lucrărilor de terasamente în zona de agrement, de pe malul stîng al râului Crișul Repede, în partea de vest a municipiului Oradea.	mp.	80.000	2.000	martie
6.	Reamenajarea și întreținerea digurilor pe râul Crișul Repede, de pe pârâul Adana și Peța.	km.	6	1.000	februarie
7.	Amenajarea malului drept al râului Crișul Repede în dreptul gîndului municipal.	mp.	32.000	1.000	martie
8.	Daluzarea malurilor și executarea unor amenajări pe pârâul Sălbatic.	mp.	25.000	1.000	martie

./.

Fig. 3: Prin planuri de acțiuni anuale erau stabilite lucrările, împreună cu valoarea lor și încadrarea în timp (sursa: Arhivele Naționale – Serviciul Județean Bihor, *fond Comitetul Municipal Oradea al U.T.C.*, dosar 10/1972, f. 1)

- 2 -

ROMÂNIA ♦ ARHIVELE NAȚIONALE ♦ BIHOR

Nr. crt.	Scoala	Obiectivele de muncă patriotică	Valoarea sumelor realizate	Procent de participare a elevilor
0	1	2	3	4
1.	Liceul "Em. Gojdu"	- IAS Sere - Plante medicinale - Santierul I.R.S.O. - Piriul Peța.	32.200	90 %
2.	Liceul Nr.2	- IAS Oradea - Santierul IGO - Plante medicinale - Palatul Baroc - Parc de circulație pentru copii.	8.500	96 %
3.	Liceul "Alexandru Moghioroș"	- St. Experimentală - Plante medicinale - Dumbrava verde - Piriul Peța	26.500	97 %
4.	Liceul Nr.4	- I.A.S. Oradea - Fca. de Cărămidă	30.000	80 %
5.	Liceul Sanitar	- Plante medicinale - Dumbrava Verde	4.200	
6.	Scoala CFR	- Trustul de Construcții industriale. - Trustul de constr. locale - Fca. de Cărămidă - Lepoul C.F.R.	33.500	100 %
7.	Scoala T.C.	- St. Experimentală	14.000	100 %
8.	-Grupul Scolar -Sc. Infrățirea	- Santierul Tileagd-Ogorhei	302.000	100 %
		TOTAL :	449.700	

161

Rezultatele obținute în perioada vacanței de vară în anul curent a elevilor sînt cu mult superioare celor din anii precedenți atît din punct de vedere al eficienței educării tinerilor prin muncă și pentru muncă cît și a rezultatelor muncii obținute.

Se poate evidenția în mod deosebit elevii din cadrul Liceelor nr.1,2, care au reușit să mobilizeze marea majoritate a tinerilor, asigurînd totodată o bună coordonare a muncii.

Rezultate frumoase s-au obținut de cîtred elevii Grupului școlar Oradea și a Școlii Infrățirea pe șantierul tineretului de îndiguire a Crișului Repede pe porținea Tileagd-Ogorhei în perioada

./.

Fig. 4: Listă cuprinzând lucrările de muncă patriotică la care au fost repartizați elevii din Oradea în vacanța de vară 1972, împreună cu valoarea lucrărilor realizate și procentul de participare efectivă

(sursa: Arhivele Naționale – Serviciul Județean Bihor, fond *Comitetul Municipal Oradea al U.T.C.*, dosar 10/1972, f. 16)

În 1971, uteciștii orădeni au lucrat la taluzarea malurilor Pârâului Peța și la mai multe plantări de arbori (sursa: *Crișana*, anul XXVI, nr. 76/1 aprilie 1971, p. 1)

Articol de presă privind acțiunea tinerilor de colectare a fierului vechi (sursa: *Crișana*, anul XXIV, nr. 23/29 ianuarie 1969, p. 3)